

Blettir á sól og breytingar á loftslagi jarðar

I.

Alskír heitir sólin hjá sonum Ása. Svo segir í Alvíssmálum. En vor sól verður ekki svo nefnd. Eru á henni blettir eigi allitlir. Eru blettirnir gosgýgir. Gýs þar svo úkaflega, að taka mundi til tunglsins eldstafurinn, ef svo væri gosið af jörðu hér. Leikur þar hár hiti. Þarf víst ekki að efa, að blettmyndunin veldur nokkrum breytingum á loftslagi jarðar. En þó nægir það ekki til að gera grein fyrir því, að á sama stað jarðar hafa orðið svo miklar breytingar á loftslagi sem munar frá hitabelti og þar nálægt, til heimskauntsbeltis. Virðist sú skýring duga best, af öllum, sem til hafa verið nefndar, að breytingar á hnattstöðu valdi mestu um veðráttubrigðin.

II.

Mikið ríður á að rannsaka betur en orðið er, hvað af jarðlögum má fá að vita um veðurlagsbreytingarnar. Er hér á landi mikið efni slíkra rannsókna. Er hér sannkallað furðusafn af fornjöklamenjum, sem rannsóknarar höfðu alveg misskilið, og ekki var farið að þekkja fyrir en 1899. Er hér eitt dæmi þess, og ekki ófróðlegt, hversu seinir menn eru til að uppgötva nýjar uppgötvanir, sem miða til að breyta til muna rannsóknastefnummi og opna ný svæði. Munn miklu fleiri fræðimenn koma til þess að rannsaka Ísland þegar uppgötvaðar verða þær uppgötvanir, sem hér ræðir um. Og þeir, sem koma, munu ávinna meira með rannsóknum sínum, en annars mundu þeir gera. Walther von Knebel, mjög líklegur til atkvæðamanns í vísindum, lét líf sitt af því að hann hafði ekki sem skyldi vaknað við uppgötvunum, sem ef til vill síðar munu verða taldar hefja sjálfstæðisöld meiri, en áður hafði verið í íslenzkri rannsókn. Og með honum fórst málarinn Rudloff. Þeir fóru að skoða Öskju, þó að margfalt merkilegri og árangursvanlegri rannsóknarefni lægju opin fyrir, ef hinar nýju íslenzku uppgötvanir í jarðfræði landsins hefðu þegnar verið.

Helgi Pjeturss.

Leiðrétting. Í greininni Grettisfrændur stóð „seinna á öldinni“ f. „seinna á öldum“, og „ekki sé við“ f. „ekki eigi við“ o. s. frv.

Mbl. 2. Jún. 1919